

REGISTERBLAD

Namn och datum: Magnus Martinsson (redigerat 16-2-1999)

Område av riksintresse för naturvård i Gotlands län

Områdesnummer: NRO09045

Områdesnamn: LAUSVIK

Kommun: Gotlands

Kartblad: 6J SV, Mittpunkt: 6J 1e 12

Areal: 1 855 ha varav 873 ha vatten och 982 ha land

Naturgeografisk region: 14 c Gotland

Kust/havsregion: IV - Egentliga Östersjön

Regionindelning för sjöar och vattendrag:

Agrara kulturlandskapsregioner:

Landskapsform: Slätt med lägre relativ höjd än 20 m.

Riksvärde

sedimentär berggrundsstratigrafi, fossil		
marint strandkomplex	marin strandäng	fauna
odlingslandskap	naturbetesmark	fauna, flora
skogslandskap	sumpskog	fauna
		flora
	vattendrag	fauna

Värdeomdöme: Lausvik är den viktigaste rastlokalen för vadare på Gotland och området kan räknas till en av de främsta fågelstränderna i Norden. Vikens grunda vatten och strandängar utnyttjas även av stora mängder änder och gäss. Låga kustklintar. Lau backar är en välutbildad kustnära klint med höga geologiska värden. Här finns internationellt viktiga referenslokaler för sedimentär berggrundsstratigrafi. Odlingslandskap med lång kontinuitet och rik flora. Vattendraget Svajdån med bestånd av havsöring. Värdefull äldre barrskog som delvis utgörs av sumpskog. Värdefull flora och fauna. I området finns en hävdad slätteräng.

Huvudkriterier:

- Grund havsvik med stora mäktigheter avlagrat finmaterial. Åmynning med delta. Lagunbildningar. Välutvecklad inlandsklint.
- Ostörd delta- och lagunbildning. Fritt meandrande vattendrag.
- Barrskog med förekomst av rödlistade växter och djur.
- Mycket viktig rastlokal för rastande vadare, änder och gäss.

Stödkriterier: Storlek, mångformighet, kontinuitet, representativitet, raritet, nyckelområde, funktion.

Förutsättningar för bevarande: Naturvärdena i odlingslandskapet är beroende av att markerna hävdas på traditionellt sätt. Området påverkas negativt av olämpligt lokaliserad bebyggelse, av fältskjutningar ut i viken på hösten, av intensivt bad och friluftsliv, av camping etc. Någon expansion av befintligt bad och fritidsbebyggelse bör inte få äga rum om man vill bevara det rika fågellivet. Fortsatt jordbruk med åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Restaurering av igenvuxna ängar och naturbetesmarker. Områdets värden kan påverkas negativt av: Minskad eller upphörd jordbruks-/betesdrift skogsplantering på jordbruksmark, energiskogsodling, spridning av gifter eller gödselmedel, bebyggelse, nydikningar, täkt, luftledningar, vägdragningar. Bevarandet av våtmarkernas värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt.

Säkerställande: Klass 1-område i Länsstyrelsens sammanställning över områden med värdefull natur (Länsstyrelsen 1984).

Omfattas av strandskydd 200 m.

Området berör område av riksintresse för friluftsliv nr I 4 Gotlandskusten.

Ingår i Länsstyrelsens program för bevarande av natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet (objekt nummer 42) och i nationell bevarandeplan för odlingslandskapet (objekt nummer I8008).

Områdets huvuddrag: Lausvik är en stor öppen havsvik med stora arealer grundvattenmiljöer. Området ligger på tjocka lager grus och sand och dessa har överlagrats av fint material. I södra delen av viken mynnar Närkån som är ett relativt stort vattendrag på Gotland. Ån har fört stora mängder sediment ut i viken som bildar flacka bankar under lågvatten. Strandparallella strömmar har fört sediment längs kusten vilket medfört att en del laguner bildats. I dessa laguner förs havsvatten in under högvattensituationer som avdunstar och skapar mycket salta miljöer.

Hela viken har en flack ängsstrand som under långa tider använts som slåttermark. Viken har även varit känd för att ge god släke, d v s tång att använda som gödselmedel för åkermark. Under Laga Skifte omfördes hävden till bete. Området är uppskiftat i ett mycket stort antal områden. Flera av dessa områden har under några decennier stått obetade varvid höga vassar vuxit upp. Idag är en stor del av markerna åter i hävd och dessa områden hyser idag höga naturvärden. En stor del av området består av övre landstrandvegetation och byggs upp av mycket välbetade mattor av rödsvingel, salttåg och krypven. Stora områden täcks också av driftvegetation med betade arter av målla. Ovanför landstranden vidtar friskängar med rödven. Här och var påträffas skonor med bl a saltmålla. I söder finns marskliknande områden som domineras av krypvenmattor.

Längst in mot land är drifttorven tunn eller saknas helt vilket resulterar i mer normal och artfattigare havstrandflora på sand. Denna vegetation domineras av salttåg och strandkrypa men även krypven och gulkämpar har stark ställning. Dessa delar är betydligt örtfattigare men en del rödtoppa finns.

I norr finns det dessutom gott om skonor med endera revigt saltgräs eller saltört som dominanter. Närkåns mynning kantas av vassar och en del vassar finns spritt i viken. Lausvik är en mycket rik fågelokal och under vår och höst rastar här stora mängder vadare, gäss och änder. Till häckfågelfaunan hör bl a grågås, gravand, kricka, gräsand, strandkata, tofsvipa, rödbena, större strandpipare, fiskmås, silvertärna, småtärna och gulärta. Som rastplats för änder och vadare saknar Lausvik motstycke på Gotland. Här har t ex flockar på upp till 400 myrspovar och över 200 mindre sångsvanar iakttagits. Jätteflockar på över 3000 ex av änder och vadare har noterats och objektet måste räknas till en av de främsta fågelstränderna i Norden.

Anmärkningar: VMI-ID: 6J1E09

Referenser:

Gotlands kommun, 1995: *Vision Gotland 2010*.

- Hedgren, S., 1981: *Ugnen, Lausvik, Stockvik. Inventering av häckfågelfaunan i tre gotländska kustområden 1981.* – Länsstyrelsen i Gotlands län.
- Länsstyrelsen i Gotlands län, 1984: *Värdefull natur på Gotland.*
- Länsstyrelsen i Gotlands län, 1993: *Program för bevarande av odlingslandskapets natur- och kulturmiljövärden.*
- Martinsson, M., Nordin, M., 1991: *Ängs- och hagmarker på Gotland. Del 4, Södra Gotland.* –Länsstyrelsen i Gotlands län.
- Martinsson, M., 1997: *Våtmarker på Gotland.* –Länsstyrelsen i Gotlands län.
- Naturvårdsverket, 1996: *Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet.* Stockholm.